HANDSKRIFTEN ”GESTA WULINENSIS ECCLESIAE PONTIFICUM

Ovan har vid ett flertal gånger hämtats citat från denna handskrift. När Harald Blåtands grav upptäcktes i Wiejkowo i Polen år 1841 var sockenprästen själv närvarande när fyndet gjordes och han har utförligt beskrivit detta i sin dagbok. Kyrkan i Wiejkowo tillhörde den lokale greven och prästen, som var släkt med dennes familj, hade tillgång till det omfattande biblioteket. För att försöka få förklaring på fyndet har han gått genom innehållet i detta bibliotek. Här fann han en gammal handskrift *”Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum”*. I sin omfattande dagbok har han sedan skrivit av delar av denna. När Stefan och Michael Sielski år 1945 hjälpte den dåvarande prästen i Wiejkowo att fly fick Michael överta delar av prästgårdens handlingar, bl.a. dagboken och handskriften. Michaels svärmor Antonina kom i början av 1960-talet att intressera sig för det material från graven och från prästens arkiv som då fortfarande var bevarat. Hon har vid ett besök hos dottern fått med sig dagboken från 1800-talet och här läst några citat från handskriften som den dåvarande prästen gjort. Antonina och hennes make var vid denna tid anställda som administratörer på de medeltida biskoparnas borg i den polska staden Lidzbark Warminski. Hon har insett handskriftens stora historiska värde vilket framgår av innehållet i ett brev som hon skrivit till sin dotter:

”Merparten av den information som den tyske prästen lyckades få fram kom från en gammal krönika som berättade Wolinstiftets historia. Den finns kanske bland alla andra äldre böcker på er vind. Jag tror inte att den är skriven på papper utan snarare på pergament. Hittar ni den så bör den hanteras med största försiktighet. Den är mycket värdefull och bör överlämnas till er församlingspräst eller kanske till självaste ärevördige biskopen Igancy.”

Den omtalade biskopen Jeż Ignacy var född år 1914 och han blev biskopsvigd året 1960. I våra efterforskningar vet vi nu att dottern måste ha hittat handskriften och sänt den, inte till biskopen utan till sin mor. Antonina har nämligen i ett antal anteckningsböcker översatt handskriftens latinska text till polska. Det är dessa översättningar som fortfarande finns bevarade i den Sielska samlingen. Handskriften består av tre olika krönikor. Den äldsta sträcker sig från före mitten av 900-talet till 990-talet. Nästa handskriftsantecknare behandlar tiden fram till 1030-talet och den siste vidare fram till år 1173. Av detta totala material som Antonina översatt, vilket omfattar cirka 150 textavsnitt, är för denna bok den äldre delen av störst intresse.

Innan Antonina i slutet av 1950-talet av sin mor fått tillgång till handskriften utgick hon enbart från vad prästen i Wiejkowo på 1840-talet skrivit i sin dagbok om denna skrift. Hon berättar bl.a. följande:

”Dokumentet (dvs. handskriften*) är viktigt för det beskriver Pommerns historia från biskopens Ottons första missionsresa på 1120-talet fram till 1173 när den slutar tvärt. Krönikan saknar titel och författare och prästen berättar att den beskrivs i ett bifogat dokument daterat till vår Herre år 1267 med två sigill där det ena är förstört men det andra föreställer två ryttare på en häst och texten Sigillum Militum.”*

Vad Antonina här beskriver, och som hon uppenbart inte kan tolka, är vad detta har varit för ett sigill. Hennes utförliga beskrivning lämnar dock inga tveksamheter. Sigillet med två riddare på en häst och texten *”Sigillum Miltium”* var avsett för den högste befälhavaren för Tempelherreorden. Det användes från början av 1100-talet och under hela 1200-talet. Varje land hade sin egen underlydande befälhavare i denna riddarorden och detta sigill fick användas också av dessa. Tempelherreorden fick, som omtalats tidigare i boken, Wiejkowoområdet av Camminbiskopen

Wilhelm (biskop 1244-1251). Tyvärr har detta brev numera gått förlorat. Antonina fortsätter sin berättelse:

"I detta dokument (brevet år 1267) *benämns denna krönika som "Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum". Det intressanta med krönikan är också det faktum att den börjar med beskrivning av Pommerns befolkning och dess härskare under de drygt 180 åren före biskopens Ottos första missionsresa på 1120-talet och den första händelsen som omnämns sker samtidigt med kröning av kejsaren Otto I. Krönikans namn betyder egentligen Wolinbiskoparnas historia men den berättar mycket mer än så. Jag tror att krönikan fanns i familjen von Flemings ägo redan på 1300-talet men den upptäcktes först på 1700-talet. Eftersom den berättade områdets historia medan det fortfarande var polskt, eller rättare sagt slaviskt, var den inte av något intresse. Även vår präst säger att den togs bort från biblioteket när bröderna Gerlach kom på besök. Vår prästs var inte heller polskvänlig för han utryckte sig tydligt att områden utvecklades först när de koloniserades av tyska herrar och den germanska kulturen tog över."*

Denna sedan länge försvunna krönika var således inte intressant i det under mitten av 1800-talet alltmer fokuserade intresset på tysk historia och det tyska rikets överlägsenhet gentemot de slaviska folkens historia. Att handskriften togs bort förklarar Antonina av att prästen räddat undan den så att den inte skulle bli bortförd. Därav också hennes uppmaning till sin dotter att om hon hittar den bör den överlämnas till ärkebiskopen.